Uradni list
Evropske unije

SL
Serija L

2024/2002

26.7.2024

PRIPOROČILO KOMISIJE (EU) 2024/2002

z dne 24. julija 2024

o določitvi smernic za razlago člena 11 Direktive (EU) 2023/1791 Evropskega parlamenta in Sveta glede sistemov upravljanja z energijo in energetskih pregledov

(notificirano pod dokumentarno številko C(2024) 5155)

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 292 Pogodbe,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Z Direktivo 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta ([1]) je bila uvedena zahteva po doseganju krovnega cilja vsaj 32,5 % prihrankov energije na ravni Unije do leta 2030.

(2) Komisija je v Delovnem dokumentu služb Komisije SWD(2013) 447 final ([2]) državam članicam podala smernice za prenos in izvajanje energetskih pregledov in sistemov upravljanja z energijo na podlagi Direktive 2012/27/EU ter jih podprla pri vzpostavitvi ustreznih shem, orodij in metodologij, da bi lahko v celoti izkoristile svoje možnosti za prihranke energije in dosegle krovni cilj povečanja energetske učinkovitosti.

(3) Direktiva (EU) 2023/1791 Evropskega parlamenta in Sveta ([3]) je bila sprejeta 13. septembra 2023. Prenavlja Direktivo 2012/27/EU, pri čemer ohranja nekatere njene določbe nespremenjene, uvaja pa tudi nove zahteve. Z njo se je zlasti znatno zvišala raven ambicij za leto 2030 v smislu energetske učinkovitosti, vključno s sistemi upravljanja z energijo in energetskimi pregledi.

(4) V skladu s členom 11 Direktive (EU) 2023/1791 je povprečna poraba energije podjetja merilo za določitev uporabe sistemov upravljanja z energijo ali energetskih pregledov.

(5) Države članice morajo zato zagotoviti, da se pri podjetjih, katerih poraba energije ob upoštevanju vseh nosilcev energije in povprečja zadnjih treh let presega 10 TJ, izvede energetski pregled, medtem ko se pri podjetjih, katerih poraba energije presega 85 TJ, izvede sistem upravljanja z energijo.

(6) Podjetja, ki ne dosegajo pragu porabe iz člena 11(1) Direktive (EU) 2023/1791, bi bilo treba kljub temu spodbujati k izvedbi energetskega pregleda in izvajanju priporočil, ki izhajajo iz njega.

(7) Da bi ustvarili ustrezne pogoje in ponudili podporo malim in srednjim podjetjem (MSP), se države članice spodbuja, naj uvedejo mehanizme, kot so centri za energetske preglede za MSP in mikropodjetja, kadar ti ne konkurirajo zasebnim pregledovalcem, za zagotavljanje energetskih pregledov ter druge sheme podpore za MSP. Države članice bi morale pri razvoju svojih shem in programov podpore za MSP zagotoviti, da njihovi programi vključujejo tudi podporo za MSP pri količinski opredelitvi številnih koristi ukrepov za energetsko učinkovitost ter razvoju časovnih načrtov za energetsko učinkovitost in omrežij za energetsko učinkovitost ob podpori neodvisnih posrednikov.

([1]) Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetski učinkovitosti, spremembi direktiv 2009/125/ES in 2010/30/EU ter razveljavitvi direktiv 2004/8/ES in 2006/32/ES (UL L 315, 14.11.2012, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/27/oj).

([2]) Smernice o Direktivi 2012/27/EU o energetski učinkovitosti – člen 8: Energetski pregledi in sistemi upravljanja z energijo, SWD(2013) 447 final, 6.11.2013.

([3]) Direktiva (EU) 2023/1791 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2023 o energetski učinkovitosti in spremembi Uredbe (EU) 2023/955 (UL L 231, 20.9.2023, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj).

(8) Države članice bi morale zagotoviti, da se pri energetskih pregledih in sistemih upravljanja z energijo upoštevajo ustrezni evropski ali mednarodni standardi, npr. EN ISO 50001 (sistemi upravljanja z energijo) ali EN 16247-1 (energetski pregledi) ali (če je vključen energetski pregled) EN ISO 14000 (sistemi okoljskega upravljanja), ter so tako tudi v skladu z določbami Priloge VI k prenovljeni direktivi o energetski učinkovitosti.

(9) Čeprav se lahko energetski pregledi izvedejo samostojno ali pa so del širšega sistema okoljskega upravljanja ali pogodbe o zagotavljanju prihranka energije, morajo ti pristopi v vseh takih primerih izpolnjevati minimalne zahteve iz Priloge VI k Direktivi (EU) 2023/1791.

(10) Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, s katerimi do 11. oktobra 2025 v nacionalno zakonodajo prenesejo člen 11 Direktive (EU) 2023/1791, razen določb člena 11(1) o izvajanju prvega sistema upravljanja z energijo in določb člena 11(2) o izvajanju prvega energetskega pregleda v podjetjih, za katera na novo veljajo obveznosti na podlagi Direktive, ki jih je treba prenesti do 11. oktobra 2027 oziroma 2026.

(11) Države članice lahko po lastni presoji izberejo način prenosa in izvajanja zahtev v zvezi s sistemi upravljanja z energijo in energetskimi pregledi, ki najbolj ustreza njihovim nacionalnim okoliščinam. V zvezi s tem bi bilo priporočljivo, da se zadevne določbe Direktive (EU) 2023/1791 razlagajo dosledno, kar bi prispevalo k usklajenemu razumevanju Direktive (EU) 2023/1791 v vseh državah članicah pri pripravi ukrepov za prenos –

SPREJELA NASLEDNJE PRIPOROČILO:

Države članice bi morale pri prenosu člena 11 Direktive (EU) 2023/1791 v nacionalno zakonodajo upoštevati razlagalne smernice iz Priloge k temu priporočilu.

V Bruslju, 24. julija 2024

Za Komisijo
Kadri SIMSON
članica Komisije

PRILOGA

1. **UVOD**

Te smernice državam članicam pomagajo razlagati člen 11 Direktive (EU) 2023/1791 pri njegovem prenosu v nacionalno zakonodajo.

Nadomeščajo predhodne smernice, tj. Smernice o Direktivi 2012/27/EU z dne 6. novembra 2013 o energetski učinkovitosti – člen 8: Energetski pregledi in sistemi upravljanja z energijo, SWD(2013) 447 final. Nekateri deli predhodnih smernic so lahko še vedno koristni za države članice pri izvajanju določb, povezanih z energetskimi pregledi.

Vendar je zavezujoča razlaga zakonodaje Unije v izključni pristojnosti Sodišča Evropske unije.

2. **PRAVNI OKVIR IN OKVIR POLITIKE**

Energetski pregledi in sistemi upravljanja z energijo so bistvena orodja za podjetja (in druge subjekte, npr. javne organe) pri ocenjevanju obstoječe porabe energije in opredelitvi možnosti za prihranke energije. Direktiva (EU) 2023/1791 zato ohranja številne določbe iz Direktive (EU) 2018/2002.

Člen 11 Direktive (EU) 2023/1791 nadomešča člen 8 Direktive 2012/27/EU.

Najpomembnejša razlika med členom 11 Direktive (EU) 2023/1791 in členom 8 Direktive (EU) 2018/2002 se nanaša na področje uporabe obveznosti podjetij, da izvajajo sistem upravljanja z energijo ali energetski pregled.

V določbah Direktive (EU) 2018/2002 je področje uporabe opredeljeno z naravo podjetja (ali gre za malo oz. srednje podjetje ali ne), člen 11(1) Direktive (EU) 2023/1791 pa določa: „Države članice zagotovijo, da podjetja, katerih povprečna letna poraba v zadnjih treh letih ob upoštevanju vseh nosilcev energije znaša nad 85 TJ, uporabljajo sistem upravljanja z energijo.“

Poleg tega države članice na podlagi člena 11(2) „zagotovijo, da se v podjetjih, katerih povprečna letna poraba v zadnjih treh letih ob upoštevanju vseh nosilcev energije znaša nad 10 TJ in ki ne uporabljajo sistema upravljanja z energijo, opravlja energetski pregled“.

Člen 11(1) in (2) ne izključuje nobenega sektorja zaradi njegove dejavnosti (npr. obratov, ki so del sistema trgovanja z emisijami (ETS), ali imetnikov dovoljenj za celovito preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja (IPPC)).

3. **KLJUČNI IZRAZI, UPORABLJENI V TEH SMERNICAH**

Pri razlagi področja uporabe obveznosti iz člena 11 Direktive (EU) 2023/1791 so najpomembnejši naslednji ključni izrazi.

3.1 **Izrazi, opredeljeni v Direktivi (EU) 2023/1791 in Uredbi (ES) št. 1099/2008 Evropskega parlamenta in Sveta** ([1])

Energenti

Energenti pomenijo goriva, toploto, obnovljive vire energije, električno energijo ali katero koli drugo obliko energije, kot je opredeljeno v členu 2, točka (d), Uredbe (ES) št. 1099/2008.

Sistem upravljanja z energijo

Sistem upravljanja z energijo pomeni sklop medsebojno povezanih ali medsebojno delujočih elementov strategije, v kateri sta določena cilj glede energetske učinkovitosti in načrt za doseganje tega cilja, vključno s spremljanjem dejanske porabe energije, ukrepi za povečanje energetske učinkovitosti in merjenjem napredka, kot je opredeljeno v členu 2, točka (16), Direktive (EU) 2023/1791.

([1]) Uredba (ES) št. 1099/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o statistiki energetike (UL L 304, 14.11.2008, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2008/1099/oj).

Energetski pregled

Energetski pregled pomeni sistematični postopek za namene ustrezne seznanitve z diagramom porabe energije stavbe ali skupine stavb, industrijskega ali komercialnega procesa ali obrata ali zasebne ali javne storitve, s katerim se opredelijo in ocenijo stroškovno učinkovite možnosti za prihranke energije, ugotovijo možnosti za stroškovno učinkovito rabo ali proizvodnjo energije iz obnovljivih virov ter v okviru katerega se poroča o ugotovitvah, kot je opredeljeno v členu 2, točka (32), Direktive (EU) 2023/1791.

Poraba končne energije

Poraba končne energije je opredeljena v členu 2, točka (6), Direktive (EU) 2023/1791 in pomeni vso energijo, ki se dobavi za industrijo, promet, vključno s porabo energije v mednarodnem letalstvu, gospodinjstva, javne in zasebne storitve, kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo ter druge sektorje končne uporabe, izključuje pa porabo energije v mednarodnih pomorskih skladiščih, energijo okolice in dobavo sektorju za pretvorbo in energetskemu sektorju ter izgube pri prenosu in distribuciji, kot je opredeljeno v Prilogi A k Uredbi (ES) št. 1099/2008.

3.2 **Izrazi, ki niso opredeljeni v Direktivi (EU) 2023/1791 ali drugih pravno zavezujočih aktih Unije**

Podjetje

Izraz podjetje v Direktivi (EU) 2023/1791 ni opredeljen. Vendar se člen 2(30) in (31) Direktive (EU) 2023/1791 sklicuje na Prilogo k Priporočilu Komisije 2003/361/ES ([2]). Člen 1 naslova I navedene priloge opredeljuje podjetje kot vsak subjekt, ki opravlja gospodarsko dejavnost, ne glede na njegovo pravno obliko. To zlasti vključuje samozaposlene osebe in družinska podjetja, ki se ukvarjajo z obrtjo ali drugimi dejavnostmi, ter partnerska podjetja ali združenja, ki se redno ukvarjajo z gospodarsko dejavnostjo ([3]).

Komisija v okviru Direktive (EU) 2023/1791 to razlaga tako:

— Le podjetja na ozemlju države članice morajo izpolnjevati to zahtevo. Vendar bi bilo treba pri ocenjevanju njihove porabe energije upoštevati vsa povezana podjetja na ozemlju EU.

— Obveznosti iz člena 11(1) in (2) veljajo tudi za podjetja, ki so v delni ali popolni lasti ali pod delnim ali popolnim nadzorom javnih organov.

— Države članice bi morale spodbujati izvajanje sistemov upravljanja z energijo in energetskih pregledov v javni upravi na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, kot je navedeno v uvodni izjavi (84) Direktive (EU) 2023/1791.

4. **METODOLOGIJE ZA IZRAČUN POVPREČNE LETNE PORABE PODJETJA**

Merila, ki se uporabljajo za določitev, ali podjetje spada na področje uporabe obveznosti v danem letu „**n**“ na podlagi člena 11(1) ali (2), temeljijo na povprečni letni porabi končne energije v preteklih treh letih (n – 3, n – 2 in n – 1). Zaradi roka za prenos, tj. 10. oktober 2025, je treba obveznost za leto 2025 oceniti na podlagi povprečne letne porabe končne energije podjetja v letih 2022, 2023 in 2024.

Namen v tem oddelku opisanega priporočenega pristopa za izračun te metrike je zagotoviti razumna prizadevanja s strani tako držav članic kot tudi podjetij, zato se upoštevajo le računi za energijo, izdani ([4]) podjetju (glej 4.2), in lastna poraba energije, proizvedene iz obnovljivih virov.

([2]) Priporočilo Komisije z dne 6. maja 2003 o opredelitvi mikro, malih in srednjih podjetij (notificirano pod dokumentarno številko C(2003) 1422) (UL L 124, 20.5.2003, str. 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2003/361/oj).

([3]) Sodba z dne 16. junija 1987, Komisija Evropskih skupnosti/Italijanska republika, C-118/85, ECLI:EU:C:1987:283, točka 7; sodba z dne 18. junija 1998, Komisija Evropskih skupnosti/Italijanska republika, C-35/96, ECLI:EU:C:1998:303, str. I-3851, točka 36; sodba z dne 19. februarja 2002, Wouters, C-309/99, ECLI:EU:C:2002:98, točka 46.

([4]) Pri nosilcih energije, ki niso zaračunani na podlagi enot energije, se lahko v računih za energijo upoštevajo enote teže (npr. tona za premog) in prostornine (npr. m^3 za les).

Če pa podjetje že ima natančnejšo oceno svoje letne porabe končne energije, ker je na primer že uvedlo sistem upravljanja z energijo ali opravilo energetski pregled, je treba uporabiti te informacije.

4.1 **Meje sistema**

Meje sistema niso opredeljene v Direktivi (EU) 2023/1791 in ta oddelek bi se moral uporabljati le kot smernica. Meje sistema je v primeru energetskih pregledov in sistemov upravljanja z energijo zadevnega podjetja mogoče razumeti kot fizične ali organizacijske meje analiziranega sistema.

V okviru Direktive (EU) 2023/1791 bi bilo treba porabo energije upoštevati v smislu porabe končne energije, kot je opredeljena v členu 2(5).

Pri izračunu povprečne letne porabe energije podjetja je treba upoštevati vse nosilce energije in vse rabe energije (npr. prezračevanje, razsvetljavo, ogrevanje, hlajenje, prevoz, shranjevanje podatkov in proizvodne procese).

4.2 **Računi za energijo, izdani podjetju**

Pri izračunu povprečne letne porabe podjetja, da bi se opredelila podjetja z obveznostmi, se upoštevajo predvsem računi za energijo, ki se izdajo podjetju. Vendar mora nabavno podjetje upoštevati tudi porabljeno energijo, ki mu jo je dobavil ponudnik energetskih storitev ([5]) (npr. s pogodbenim zagotavljanjem energetskih storitev).

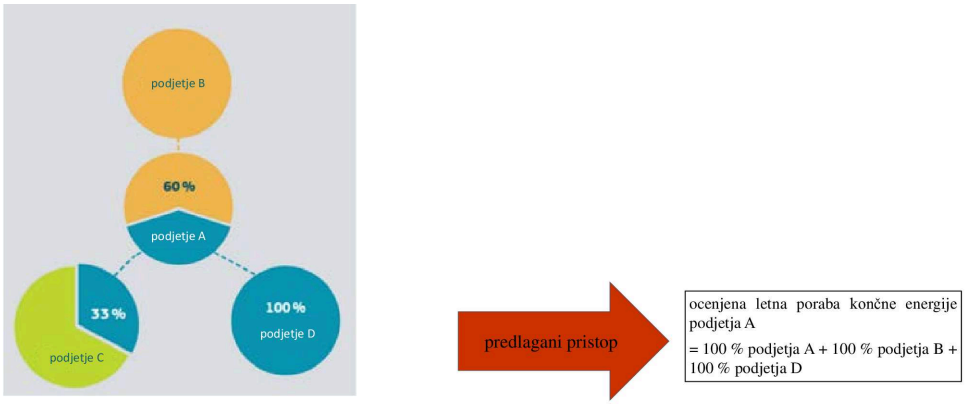
Vključiti bi bilo treba tudi delež lastne porabe energije, proizvedene iz obnovljivih virov znotraj meja sistema (npr. kadar električno energijo proizvajajo fotovoltaični paneli na lokaciji podjetja) ([6]). Vendar bi bilo treba delež proizvedene energije, ki se dovaja v omrežje, odšteti od odčitane in zaračunane porabe, če to še ni bilo izvedeno samodejno.

4.3 **Ocena podjetij s kompleksnimi strukturami**

Ocena povprečne letne porabe energije v treh letih je razmeroma enostavna za samostojna podjetja ([7]). Pri podjetjih z bolj zapleteno strukturo se lahko letna poraba končne energije izračuna na enak način kot podatki o zaposlenih, letnem prometu ali letnih bilancah stanja, in sicer v skladu s Smernicami za opredelitev malih in srednjih podjetjih (MSP) ([8]). S to metodologijo za oceno statusa MSP so dobro seznanjeni nacionalni organi in podjetja.

Ta dokument vsebuje navodila za obdelavo podatkov glede na kategorijo podjetja in razmerja z drugimi podjetji (glej sliko 1). Na podlagi pristopa, predlaganega v teh smernicah za izračun letne porabe energije, bi se upoštevala le povezana (z več kot 50-odstotnim nadzorom), ne pa tudi partnerska podjetja.

([5]) Opredelitev ponudnika energetskih storitev iz člena 2(29) Direktive (EU) 2023/1791.
([6]) Države članice lahko dovolijo izključitev lastne porabe energije, proizvedene iz obnovljivih virov (razen bioenergije).
([7]) V skladu s členom 3(1) naslova I Priloge k Priporočilu Komisije 2003/361/ES je podjetje samostojno, če je popolnoma neodvisno ali ima eno ali več manjšinskih partnerstev (vsako manj kot 25-odstotno) z drugimi podjetji.
([8]) Evropska komisija, Generalni direktorat za notranji trg, industrijo, podjetništvo ter mala in srednja podjetja, Smernice za opredelitev MSP, Urad za publikacije, 2020, DocsRoom – Evropska komisija (europa.eu).

			A pripada ...		A ima v lasti ...		Poraba energije, upoštevana pri končni oceni A
	TJ	Obveznost	Delež	Ponder	Delež	Ponder	TJ
A	11	energetski pregled	0 %	100 %	0 %	0 %	*11,00*
B	40	energetski pregled	60 %	100 %	0 %	0 %	*40,00*
C	40	energetski pregled	0 %	0 %	33 %	0 %	–
D	40	energetski pregled	0 %	0 %	100 %	100 %	*40,00*
A		**sistem upravljanja z energijo**					**91,00**

Slika 1

Pristop za izračun letne porabe končne energije kompleksnejših podjetij (na podlagi Smernic za opredelitev MSP, Evropska komisija, 2020)

Podjetja morajo sama poročati nacionalnemu organu, če njihova poraba energije v danem letu presega prag 10 TJ ali 85 TJ, kot je navedeno v členu 11(3) Direktive (EU) 2023/1791. Zato bodo odgovorna za ocenjevanje svoje porabe energije in lahko uporabijo pristop, predstavljen na sliki 1, ter zagotovijo informacije o metodologijah izračuna, vključno s predpostavkami.

Da bi bilo to lažje izvesti, se priporoča, da države članice podjetjem zagotovijo informacije o obveznostih, ki izhajajo iz Direktive (EU) 2023/1791, in smernice za izračun letne porabe končne energije. Razmisliti bi bilo treba tudi o spletnem orodju za poročanje (ki lahko temelji na metodologiji iz Priporočila 2003/361/ES) ali drugem sistemu za sporočanje zahtevanih informacij. Vsako podjetje, tudi podjetja z zapletenimi strukturami, bi nato lahko izračunalo svojo letno porabo energije glede na svoje specifične okoliščine in zagotovilo zahtevane informacije.

V primeru, prikazanem na sliki 1, bi moralo podjetje A, ki bi samo porabilo več kot 10 TJ, če bi bilo samostojno podjetje, izvesti energetski pregled. Ker je A povezano podjetje, je treba pri izračunu njegove porabe energije upoštevati vsa podjetja, povezana z njim. Ker je podjetje A povezano s podjetjema B in D, se poraba energije teh podjetij prišteje k porabi podjetja A. Ker ima podjetje A v lasti manj kot 50 % podjetja C, podjetji A in C nista povezani, zato se poraba podjetja C ne sme upoštevati ([9]). Skupna poraba energije podjetja A in z njim povezanih podjetij je 91 TJ, zato mora podjetje A izvajati sistem upravljanja z energijo.

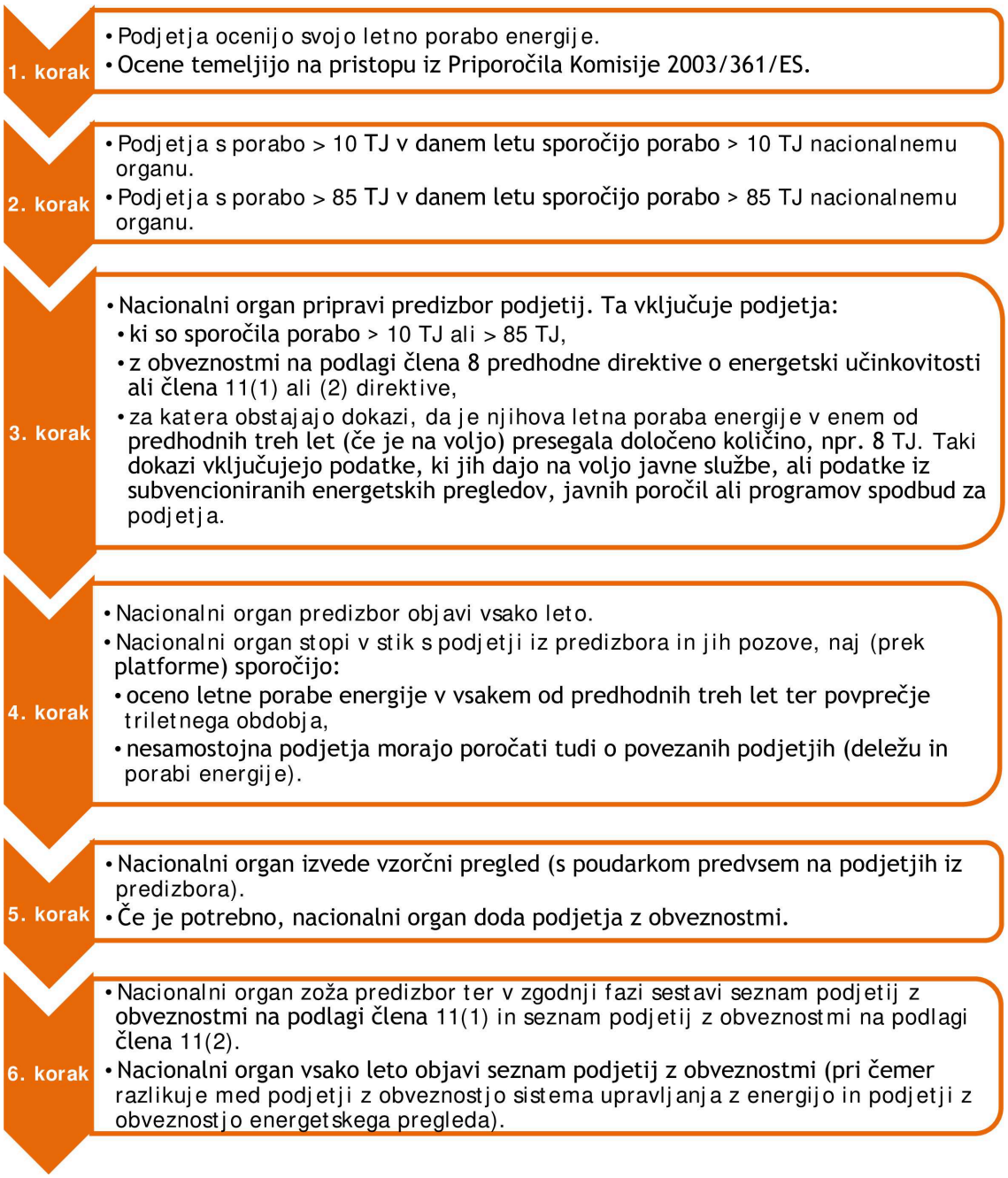
Države članice se spodbuja, naj zagotovijo, da podjetja razumejo, kako oceniti porabo energije, tako da predložijo primere in po potrebi predloge in/ali orodja.

4.4 Opredelitev podjetij z obveznostmi s strani držav članic

Za lažjo opredelitev podjetij, ki spadajo na področje uporabe člena 11(1) in (2), lahko države članice pri prenosu člena 11(3) v nacionalno zakonodajo od vseh podjetij zahtevajo, da vsako leto nacionalnemu organu poročajo o svoji letni porabi energije.

([9]) Države članice pa lahko uporabijo tudi drugačen pristop in v izračune vključijo tudi porabo energije partnerskih podjetij.

Če države članice od podjetij zahtevajo, da o svoji letni porabi energije poročajo šele, ko ta preseže prag 10 TJ ali 85 TJ, ne bo na voljo dovolj podatkov za izračun povprečne porabe energije v treh letih. Glede na to bi lahko države članice oblikovale bolj izpopolnjen pristop za opredelitev zadevnih podjetij. Delno na podlagi dobrih praks pri izvajanju direktive o energetski učinkovitosti iz leta 2018 bi bil možen naslednji pristop (slika 2):

Slika 2

Predlagani pristop za opredelitev podjetij z obveznostmi

Države članice lahko na nacionalni ravni od podjetij zahtevajo, da ocenijo svojo letno porabo energije na podlagi podatkov iz tekočega sistema upravljanja z energijo ali nedavnega energetskega pregleda (ki ni starejši od štirih let) ali opravijo samooceno (glej točko 4.3).

Države članice bi lahko vsako leto objavile predizbor podjetij, za katera se šteje, da zanje velja člen 11(1) ali (2). Kot je prikazano na sliki 2, bi predizbor lahko vključeval podjetja:

— ki so nacionalnemu organu vsaj enkrat v preteklih treh letih sporočile letno porabo energije, večjo od 10 TJ (glej zgoraj);

— ki so že imela obveznosti na podlagi člena 8 direktive o energetski učinkovitosti iz leta 2018 ali člena 11(1) ali (2) Direktive (EU) 2023/1791. Ta podjetja so lahko že navedena v nacionalni podatkovni zbirki;

— za katera so na voljo dokazi, da je njihova letna poraba energije presegla določen prag (npr. 8 TJ) enkrat v predhodnih treh letih. Lahko se zgodi, da so ta podjetja v preteklih treh letih presegla prag 10 TJ. Dokazi lahko vključujejo podatke, ki jih predložijo javne službe v okviru izvajanja sistema EU za trgovanje z emisijami (Direktiva 2003/87/ES, kakor je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2023/959), ali podatke iz energetskih pregledov, programov spodbud za podjetja in javnih poročil (npr. izjave ali poročila EMAS iz direktive o poročanju podjetij o trajnostnosti ([10])).

Države članice se spodbuja, da predizbor objavijo in stopijo v stik z opredeljenimi podjetji. Predizbor mora vključevati naslednje informacije:

— ime podjetja,

— naslov podjetja,

— ali poraba končne energije znaša najmanj 10 TJ: da/ne,

— ali poraba končne energije znaša najmanj 85 TJ: da/ne.

Poleg tega bi bilo treba zbrati (a ne objaviti) imena, priimke in elektronske naslove kontaktnih oseb podjetij.

Države članice bi nato lahko zahtevale:

— da podjetja v predizboru poročajo o letni porabi energije v vsakem od predhodnih treh let skupaj s povprečno porabo energije v tem obdobju; nesamostojna podjetja bi morala zagotoviti tudi dodatne informacije o povezanih podjetjih (porabo energije in delež);

— da vsako podjetje, ki ni vključeno v predizbor, a izpolnjuje zahteve iz člena 11(1) ali (2), samo poda podatke in poroča o letni porabi energije v vsakem od predhodnih treh let skupaj s povprečno porabo energije v tem časovnem obdobju; nesamostojna podjetja bi morala zagotoviti tudi dodatne informacije o povezanih podjetjih (porabo energije in delež).

Poleg tega bi lahko nacionalni organi izvajali vzorčne preglede (ki so osredotočeni predvsem na podjetja iz predizbora), da bi preverili, ali so informacije, ki so jih sporočila podjetja, točne.

Podjetja bi morala zahtevane informacije sporočiti nacionalnemu organu, pristojnemu za izvajanje člena 11, prek nacionalne platforme ali drugega spletnega orodja, ki že obstaja ali je zasnovano posebej za ta namen.

Nacionalni organi bi lahko vsako leto objavili končni seznam podjetij, za katera velja obveznost iz člena 11(1) ali (2), ter triletno povprečno porabo energije in vrsto obveznosti (energetski pregled ali sistem upravljanja z energijo).

Nacionalni organi lahko nato stopijo v stik z vsemi podjetji, za katera velja člen 11(1) ali (2), da bi jih obvestili o njihovih obveznostih (vključno z roki).

Da bi zmanjšale breme za podjetja, lahko države članice v vseh fazah postopka:

— obvestijo podjetja (tudi prek npr. sektorskih združenj) o obveznosti iz člena 11(1) in (2),

— pripravijo smernice in/ali odgovore na pogosto zastavljena vprašanja za izboljšanje komunikacije,

— olajšajo postopek samoizjave (npr. z zagotavljanjem spletnega sistema).

([10]) Glej točko 6.1.

5. OBVEZNOSTI V ZVEZI Z DOLOČBAMI O SISTEMU UPRAVLJANJA Z ENERGIJO IZ ČLENA 11(1)

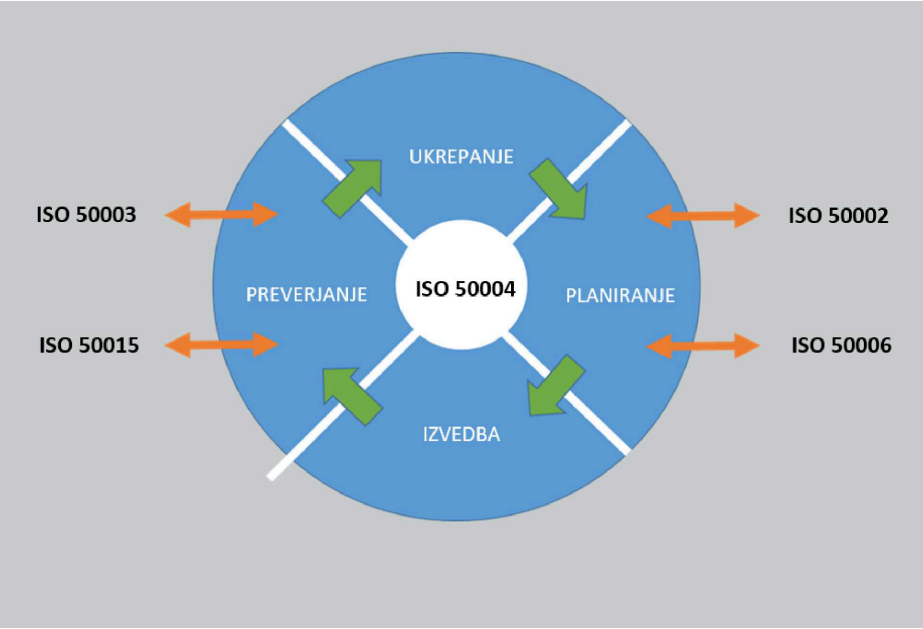
5.1 Področje uporabe zahteve v skladu z Direktivo (EU) 2023/1791

Podjetja, katerih povprečna letna poraba energije v zadnjih treh letih presega 85 TJ, morajo uvesti sistem upravljanja z energijo.

Sistem upravljanja z energijo potrdi neodvisen organ v skladu z ustreznimi evropskimi in mednarodnimi standardi. Za zagotovitev visoke kakovosti sistema upravljanja z energijo, ki je mednarodno primerljiv in zajema cilje, procese, pokritost energetskih segmentov ter izvajanje in posodobitve, bi morale države članice spodbujati podjetja, da se pri izvajanju sistema upravljanja z energijo sklicujejo na te standarde in izvajajo energetske preglede v skladu s Prilogo VI k Direktivi (EU) 2023/1791. Najpomembnejši mednarodni standard s tega vidika je ISO 50001, ki se pogosto uporablja. Zagotavljanje visokokakovostnih sistemov upravljanja z energijo je pomemben pogoj za visoko stopnjo izvajanja opredeljenih in priporočenih ukrepov za varčevanje z energijo.

V skladu s standardom ISO 50001 sistemi upravljanja z energijo vključujejo skrajšane energetske preglede, ki so sestavni del nenehnega cikla planiranja, izvedbe, preverjanja in ukrepanja. Čeprav skupina standardov ISO 50000 vključuje standarde za energetske preglede (glej sliko 3), standard ISO 50001 ne vključuje neposrednega sklica na standard ISO 50002 (energetske preglede). Energetski pregledi [11] v skladu s standardom ISO 50002 ali EN 16247-1 zato niso potrebni za potrjevanje sistemov upravljanja z energijo. Vendar oba standarda, ISO 50001 in ISO 50002, navajata, da lahko energetski pregledi podprejo skrajšane energetske preglede.

Energetski pregled se lahko obravnava kot samostojno orodje za oceno energetske učinkovitosti subjekta (npr. skupine povezanih podjetij, podjetja, objekta ali stavbe) in vključuje priporočene ukrepe za izboljšanje. Nasprotno je skrajšani energetski pregled vključen v nenehno izboljševanje energetske učinkovitosti ter ga je treba redno pregledovati in posodabljati, običajno vsako leto.

Slika 3

Splošni okvir skupine standardov ISO 50000 (na podlagi www.weka.de/energie/die-normenfamilie-der-din-en-iso-50001)

V praksi se energetski pregledi običajno izvajajo v skladu z omenjenimi mednarodnimi in evropskimi standardi (kot del sistemov upravljanja z energijo), saj ti standardi zagotavljajo koristne smernice za visokokakovostne energetske preglede, ki lahko podprejo skrajšani energetski pregled. Skrajšane energetske preglede (ali energetske preglede) v okviru sistemov upravljanja z energijo je treba redno posodabljati, običajno v letnih ciklih.

V Prilogi VI je pojasnjeno, da morajo energetski pregledi, tudi tisti, ki se izvajajo v okviru sistemov upravljanja z energijo, izpolnjevati seznam meril, katerih namen je zagotoviti visoko raven kakovosti in s tem večjo verjetnost izvajanja, kar vodi do prihrankov energije in uporabe energije iz obnovljivih virov.

[11] Opozoriti je treba, da se notranje presoje sistemov upravljanja z energijo ne smejo zamenjevati z energetskimi pregledi.

Poleg tega Priloga VI zahteva, da je „podatke, uporabljene v energetskih pregledih, […] mogoče hraniti zaradi opravljanja analiz za preteklo porabo in spremljanje učinkovitosti“. To zahtevo glede podatkov lahko nacionalni organi uporabijo za spremljanje opredelitve in izvajanja ukrepov za varčevanje z energijo v državah članicah. V ta namen bi morale države članice opredeliti sestavo in obliko podatkov, ki jih je treba sporočiti organom ali telesom, odgovornim za spremljanje v državah članicah.

Skrajšane energetske preglede v okviru sistemov upravljanja z energijo običajno izvajajo notranji strokovnjaki za energijo ali energetski upravljavci. Da bi zagotovili neodvisnost notranjih strokovnjakov za energijo, ti ne bi smeli biti neposredno odgovorni za noben energetski sektor (stavbe, procese, prevoz), ki je predmet skrajšanega energetskega pregleda. V nekaterih primerih energetske preglede izvajajo zunanji energetski pregledovalci, ki se običajno sklicujejo na standarde energetskega pregleda. Ti energetski pregledi neposredno podpirajo skrajšani energetski pregled. Za potrjevanje sistemov upravljanja z energijo, ki ga opravlja neodvisni organ, je potrebna kontinuiteta postopkov. Takšno potrjevanje prispeva k izboljšanju stopnje in kakovosti izvajanja ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti.

5.2 **Roki**

Člen 11(1) določa jasen rok dveh let po roku za prenos (tj. 10. oktober 2027) za vzpostavitev sistema upravljanja z energijo za podjetja, katerih povprečna letna poraba energije presega 85 TJ.

Čeprav v Direktivi (EU) 2023/1791 to ni izrecno navedeno, bodo imela po isti logiki in zaradi enake obravnave vseh podjetij tudi podjetja, za katera začne veljati obveznost iz člena 11(1) pozneje, na voljo dve leti za uvedbo sistema upravljanja z energijo.

Vendar Direktiva (EU) 2023/1791 ne določa jasnega datuma za potrditev. Države članice lahko zato zahtevajo potrditev sistema upravljanja z energijo kot dokazilo o izpolnjevanju obveznosti v dvoletnem obdobju.

5.3 **Količinska opredelitev doseženih (kumulativnih) prihrankov energije pri končni porabi**

V skladu z minimalnimi merili za energetske preglede iz Priloge VI k Direktivi (EU) 2023/1791 bi bilo treba pri energetskem pregledu opredeliti ukrepe za energetsko učinkovitost, da bi se zmanjšala poraba energije. Ker prihrankov energije ni mogoče izmeriti neposredno, je za primerjavo z dejansko ali pričakovano porabo energije treba opredeliti osnovno porabo.

Države članice bi lahko spodbudile podjetja, da se pri izračunu prihrankov energije ali povečanja energetske učinkovitosti sklicujejo na mednarodne protokole ali standarde, kot je Mednarodni protokol za merjenje in vrednotenje delovanja energetskega sistema (IPMVP), ISO 50006, ISO 50015 ali EN 16212. Ti standardi in protokoli se pogosto uporabljajo pri sistemih upravljanja z energijo in pogodbenem zagotavljanju prihranka energije.

5.4 **Merjenje, nadzor spremljanja, kakovost in preverjanje s strani držav članic**

Skupaj s povzetkom energetskih pregledov ali skrajšanih energetskih pregledov bi bilo treba nacionalnemu organu, pristojnemu za spremljanje, sporočiti povzetek priporočenih ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti, vključno z rezultati ekonomske ocene (amortizacijsko dobo ali podobni kazalniki) prihrankov energije. Države članice bi morale pripraviti smernice in opredeliti minimalne standarde za poročanje (npr. z zagotavljanjem predlog in/ali spletnih orodij).

6. OBVEZNOSTI V ZVEZI Z DOLOČBAMI O ENERGETSKEM PREGLEDU IZ ČLENA 11(2)

6.1 **Področje uporabe zahteve**

Podjetja, katerih povprečna letna poraba energije v zadnjih treh letih presega 10 TJ in ki ne izvajajo sistema upravljanja z energijo, morajo opraviti energetski pregled, na podlagi priporočil, ki izhajajo iz njega, pa morajo pripraviti konkreten in izvedljiv **akcijski načrt**.

Tak akcijski načrt „se predloži vodstvu podjetja“ in mora vključevati vsa priporočila, ki so „tehnično ali ekonomsko izvedljiv [a]“. Poleg tega „se akcijski načrti in raven izvajanja priporočil objavijo v letnem poročilu podjetja in […] so javno dostopni“. Dokler ima podjetje obveznost v skladu s členom 11(2), mora vsako leto objaviti akcijski načrt in status (posodobljene) ravni izvajanja priporočil.

Pri opredelitvi zahtev glede vsebine akcijskih načrtov, ki jih morajo pripraviti podjetja, se države članice spodbuja, naj tovrstne zahteve čim bolj omejijo in preprečijo nepotrebno obremenjujoče zahteve glede poročanja za podjetja.

Države članice se tudi spodbuja, naj v največji možni meri preprečijo dvojne ali prekrivajoče se zahteve glede poročanja. Države članice se zlasti spodbuja, naj upoštevajo zahteve po razkritju in podatkovne točke, ki obstajajo v evropskih standardih poročanja o trajnostnosti (ESRS) in prostovoljnem standardu poročanja o trajnostnosti za MSP, ki ga pripravlja Evropska svetovalna skupina za računovodsko poročanje, ter naj zahteve glede vsebine akcijskih načrtov čim bolj osnujejo na teh zahtevah po razkritju in podatkovnih točkah.

Države članice bi morale podjetjem, za katera veljajo zahteve glede poročanja iz direktive o poročanju podjetij o trajnostnosti ([12]) (Direktiva (EU) 2022/2464) in evropskih standardov poročanja o trajnostnosti, omogočiti, da izpolnijo zahtevo po objavi akcijskega načrta z vključitvijo potrebnih informacij o akcijskih načrtih v načrt za prehod za blažitev podnebnih sprememb, ki ga podjetja objavijo v skladu z direktivo o poročanju podjetij o trajnostnosti oz. ESRS.

ESRS E1 (Splošne zahteve) izrecno dovoljuje podjetjem, da v svojo izjavo o trajnostnosti vključijo dodatne informacije, ki izhajajo iz druge zakonodaje Unije ali nacionalne zakonodaje, v skladu s katero mora podjetje razkriti informacije o trajnostnosti.

Poleg tega bo zadevno podjetje o svoji letni porabi energije že poročalo na podlagi E1–5, na podlagi E3–4 pa o svoji skupni porabi vode v m^3, če se take informacije v skladu z ESRS štejejo za bistvene. ESRS1 7.1 nadalje za vse sporočene kvantitativne merilne količine zagotavlja primerjalne informacije glede na predhodno obdobje.

Akcijski načrt bi lahko na podlagi energetskega pregleda vključeval strukturiran povzetek ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti, ki so del energetskega pregleda. Če bi bilo to koristno za določeno podjetje, bi bili lahko ti ukrepi razdeljeni na ukrepe, pri katerih so potrebne majhne naložbe (kar bi vključevalo ukrepe, pri katerih naložbe ne bi bile potrebne), srednje velike in velike naložbe, ter podane bi lahko bile amortizacijske dobe ali drugi ustrezni ekonomski kazalniki. V posebnih primerih bi bili lahko ukrepi za izboljšanje predlagani za osrednje proizvodne procese podjetja, tudi za proizvodne linije, in pomožne postopke, vključno z razsvetljavo, ogrevanjem, prezračevanjem, klimatizacijo ali dovodom stisnjenega zraka.

Vse te informacije bi prispevale k povečanju stopnje izvajanja. Ta se v tem kontekstu razume kot število v celoti izvedenih ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti v primerjavi s celotnim seznamom priporočenih tovrstnih ukrepov, pri čemer bi bili lahko vključeni tudi posledični prihranki energije.

Podjetja, katerih letna poraba energije presega 10 TJ oz. 85 TJ, morajo te informacije dati na voljo nacionalnim organom, pristojnim za izvajanje člena 11 (glej točko 4.4). V ta namen se lahko uporabi obstoječa ali nova platforma za zbiranje podatkov. Države članice bi v zvezi s tem lahko razmislile o možnosti vzpostavitve enotnega evropskega portala za dostop. Za izpolnitev obveznosti, potrebnih za izvajanje sistema upravljanja z energijo oz. energetskega pregleda, bi morale države članice opredeliti podrobne zahteve glede podatkov in ustrezne roke.

6.2 **Roki**

Člen 11(2) določa jasen rok enega leta za izpolnitev zahtev glede energetskih pregledov za podjetja s povprečno letno porabo energije, ki v času prenosa Direktive (EU) 2023/1791 presega 10 TJ. Čeprav v Direktivi (EU) 2023/1791 ni izrecno navedeno, bodo imela po isti logiki in zaradi enake obravnave vseh podjetij tudi podjetja, za katera bodo obveznosti iz člena 11(2) začele veljati pozneje, na voljo eno leto, da izpolnijo zahteve glede energetskega pregleda.

Če povprečna letna poraba energije ne dosega praga 10 TJ, energetski pregled ni potreben (tudi če je v prejšnjih letih na podlagi direktive o energetski učinkovitosti iz leta 2018 obveznost obstajala).

([12]) Direktiva (EU) 2022/2464 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o spremembi Uredbe (EU) št. 537/2014, Direktive 2004/109/ES, Direktive 2006/43/ES in Direktive 2013/34/EU glede poročanja podjetij o trajnostnosti (UL L 322, 16.12.2022, str. 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj).

6.3 **Merila kakovosti za energetski pregled (Priloga VI k Direktivi (EU) 2023/1791)**

Kakovost energetskega pregleda je odločilna za izvajanje ukrepov za energetsko učinkovitost. Zagotavljanje kakovosti se lahko nanaša na usposobljenost energetskih pregledovalcev in lahko vsebuje merila za postopek izvajanja energetskega pregleda ter vsebino in raven podrobnosti energetskih pregledov in zadevnih poročil. To je upoštevano v členu 11(2), ki določa, da energetske preglede „neodvisno in stroškovno učinkovito izvajajo kvalificirani ali akreditirani strokovnjaki v skladu s členom 28“ ali „jih izvajajo in nadzirajo neodvisni organi v skladu z nacionalno zakonodajo“.

Obstajajo evropski in mednarodni standardi za energetske preglede, zlasti standard ISO 50002:2014, ki temelji na standardu EN 16247-1:2012. Oba sta zaupanja vredna vira glede kakovosti energetskih pregledov v smislu ciljev, procesov, pokritosti energetskih segmentov, ocene in priporočenih ukrepov. Ta standarda lahko zagotovita koristne smernice pri oblikovanju nacionalnih minimalnih meril na podlagi Priloge VI. Poleg tega je bil standard EN 16247-1, ki je bil posodobljen leta 2022, pripravljen posebej ob upoštevanju prejšnje direktive o energetskih storitvah in bi se lahko uporabljal kot ustrezno orodje v okviru širšega sistema upravljanja (npr. standard ISO 50001 ali ISO 14000). Kljub sklicevanju na oba standarda, ISO 50001 in ISO 14000, je treba opozoriti, da je standard ISO 50001 posebej usmerjen v porabo energije, medtem ko se standard ISO 14000 osredotoča na splošnejše okoljske izboljšave. Leta 2021 je bil standard ISO 50005 uveden kot standard, namenjen postopnemu uvajanju sistemov upravljanja z energijo v MSP. Upoštevanje evropskih in/ali mednarodnih standardov prispeva k ustvarjanju enakih konkurenčnih pogojev za podjetja z dejavnostmi v več državah članicah.

Točka (c) Priloge VI prvič izrecno zahteva, da mora energetski pregled „določa[ti] ukrepe energetske učinkovitosti za zmanjšanje porabe energije“. To je v skladu z zahtevami iz standardov ISO 50002:2014 in EN 16247-1:2012, v skladu s katerimi mora energetski pregledovalec opredeliti možnosti za izboljšanje energetske učinkovitosti. Podobne zahteve veljajo tudi za sisteme upravljanja (npr. standard ISO 50001 ali ISO 14000). V praksi bi moral pregled vključevati tudi oceno možnosti za izboljšanje, vključno s finančnimi prihranki, potrebnimi naložbami, ekonomsko analizo in neenergetskimi koristmi. Če so predlagani alternativni ukrepi za energetsko učinkovitost, bi bilo treba opisati njihovo morebitno medsebojno vplivanje in podati primerjavo med njimi.

Poleg tega točka (d) Priloge VI vključuje novo zahtevo po „ugotov[itvi] možnosti za stroškovno učinkovito uporabo ali proizvodnjo energije iz obnovljivih virov“. Odvisno od nosilca energije bi to lahko privedlo do zaviranja prizadevanj za energetsko učinkovitost, npr. če se (visoko učinkoviti) plinski kotli nadomestijo z (običajno manj učinkovitimi) kotli na trdno biomaso. Kljub temu uporaba obnovljivih virov energije zmanjšuje emisije toplogrednih plinov, kar je potrebno za doseganje podnebnih ciljev. Za energetske preglede bi se lahko uporabil pristop, ki se že izvaja v okviru direktive o energetski učinkovitosti stavb, pri čemer je treba upoštevati in analizirati možnost uporabe ali proizvodnje energije iz obnovljivih virov ([13]). Analizo bi bilo treba dokumentirati pri energetskem pregledu.

6.3.1 *Vsebina pregleda in poročila o pregledu*

V točki (f) Priloge VI je navedeno, da morajo biti energetski pregledi „sorazmerni in dovolj reprezentativni, da je mogoče iz njih dobiti zanesljivo sliko splošne energetske učinkovitosti“. Zato je opredelitev minimalne pokritosti (*de minimis* ([14])) energetskega pregleda pomemben pogoj za izpolnitev te zahteve ([15]).

([13]) Ocenjevanje tehnične, okoljske in ekonomske izvedljivosti visoko učinkovitih alternativnih sistemov, ki temeljijo na energiji iz obnovljivih virov.

([14]) Za več podrobnosti glej Behling, I. et al., 2018: *Development of recommendations on the implementation of certain aspects of Article 8 and Annex VI of the Energy Efficiency Directive* (Priprava priporočil o izvajanju nekaterih vidikov člena 8 in Priloge VI k direktivi o energetski učinkovitosti). Končno poročilo za Generalni direktorat za energijo.

([15]) Evropska komisija, 2016: *A Study on Energy Efficiency in Enterprises: Energy Audits and Energy Management Systems* (Študija o energetski učinkovitosti v podjetjih: energetski pregledi in sistemi upravljanja z energijo). *Report on the fulfilment of obligations upon large enterprises, the encouragement of small- and medium-sized companies and on good-practice* (Poročilo o izpolnjevanju obveznosti velikih podjetij, spodbujanju malih in srednjih podjetij ter dobrih praksah). Študija, ki sta jo za Evropsko komisijo pripravila Fraunhofer Institute for Systems and Innovation Research ISI in Ricardo Energy & Environment. Karlsruhe/Oxon.

V okviru izvajanja direktive o energetski učinkovitosti iz leta 2018 je treba v nekaterih državah članicah v energetski pregled vključiti skupno porabo energije. V drugih državah članicah mora biti v energetski pregled zajet izrecno določen minimalni odstotek skupne porabe energije podjetja, ki običajno znaša od 65 % do 90 %. Drug pristop zahteva vključitev vseh področij porabe energije (v skladu z evropskim standardom EN 16247-2 za stavbe, EN 16247-3 za procese in EN 16247-4 za promet) z minimalnim deležem 10 % porabe energije, kar pomeni, da skupna pokritost znaša vsaj 80 %. V sistemih upravljanja z energijo je treba v skladu s standardom ISO 50001 opredeliti primere znatne rabe energije. Ti so opredeljeni kot področja z znatno porabo energije in/ali znatnimi možnostmi za izboljšanje energetske učinkovitosti. O podobnem pristopu bi lahko razmislili pri opredelitvi minimalne pokritosti porabe energije pri energetskih pregledih, saj bo treba pri energetskih pregledih zbirati podatke za vsa področja porabe energije. Izključitev območij pod določenim deležem (npr. 10 %) skupne porabe energije iz poglobljene analize, ki omogoča povečanje stroškovne učinkovitosti energetskega pregleda, se zdi ustrezna za izpolnitev točke (f) Priloge VI.

Energetski pregledi bi morali biti dovolj reprezentativni. Država članica lahko razmisli o uporabi pristopa vzorčenja na svojem ozemlju za podjetja s številnimi podobnimi lokacijami (npr. verige trgovin). Izbrani vzorci morajo zagotoviti reprezentativnost vseh lokacij, pri katerih je bil izveden pregled, pri čemer je treba upoštevati vsaj kvadratni koren skupnega števila objektov s podobnimi značilnostmi, kot so profili porabe energije, raba energije, energetski viri in cene, število zaposlenih, velikost, procesi itd. Merila, potrebna za zagotovitev zadostnih podobnosti med lokacijami, bi lahko vključevala ogrevano in/ali hlajeno tlorisno površino, starost stavbe, tehnično opremo itd. Lahko bi kombinirali minimalni odstotek porabe energije in pristop vzorčenja, na primer tako, da bi dovolili pristop vzorčenja, pri katerem bi bilo treba v energetskem pregledu še vedno zajeti določen odstotek porabe energije. Ustrezne značilnosti skupine za vzorčenje je treba dokumentirati v poročilu o energetskem pregledu in utemeljiti izbiro vzorca.

Za povečanje stroškovne učinkovitosti energetskih pregledov bi lahko države članice pripravile smernice za pravilo *de minimis*, združevanje in vzorčenje. Priporoča se uporaba prožnih pristopov v različnih podjetjih. Izbiro skupin, metodologijo vzorčenja in ustreznost pravila *de minimis* je treba utemeljiti in dokumentirati ([16]).

Opredeliti je treba, kako je poraba energije v stavbah in prometu vključena v energetski pregled. Ugotoviti je treba, ali energetski pregled vključuje prevozne storitve. V tem primeru bodo potrebne smernice za ocenjevanje množičnega prevoza, vključno z leti, vlaki, avtobusi, ladjami in taksiji. Prav tako je treba določiti, kako v okviru energetskih pregledov obravnavati čezmejni prevoz. Države članice bi lahko zahtevale vključitev vsega prevoza, ki je povezan s poslovanjem, vključno s čezmejnim prevozom. . Pri stavbah bi bilo treba pojasniti, kdo je odgovoren za energetske preglede stavb, ki so v lasti ali najemu. Ustrezno merilo bi lahko bila odgovornost za operativno uporabo stavbe ali dejstvo, da ima podjetje pomemben vpliv na porabo energije stavbe. To bi lahko temeljilo tudi na delitvi porabe energije na podjetje (npr. električna energija za strežnike, računalnike in razsvetljavo pisarn) in lastnike stavb (vključno s centralnim ogrevanjem in hlajenjem) v njihovem energetskem pregledu.

6.3.2 *Zahtevana raven podrobnosti*

Za zagotovitev določene ravni podrobnosti bi lahko države članice pripravile smernice s primeri dobre prakse in kazali vsebine in/ali predlogami za energetske preglede. V te predloge bi bilo treba vključiti vsa ustrezna področja (stavbe, procese in prevoz), vendar z možnostjo črtanja oddelkov, ki v posameznih primerih ne bi bili relevantni. Ključni oddelki so povzetek in seznam priporočil, ki so podlaga za akcijski načrt. Vsebino, ki se zahteva za te oddelke, bi bilo treba podrobno opredeliti. Prav tako bo treba jasno opredeliti strukturo podatkov, ki jih je treba predložiti nacionalnim organom, po možnosti z njihovim nalaganjem v podatkovno zbirko (povzetek energetskih pregledov, seznam priporočil, naložbe v osnovna sredstva, prihranki, amortizacijska doba itd.) ([17]).

([16]) Glej Behling, I. et al., 2018: *Development of recommendations on the implementation of certain aspects of Article 8 and Annex VI of the Energy Efficiency Directive* (Priprava priporočil o izvajanju nekaterih vidikov člena 8 in Priloge VI k direktivi o energetski učinkovitosti). Končno poročilo za Generalni direktorat za energijo.

([17]) Evropska komisija, 2016: *A Study on Energy Efficiency in Enterprises: Energy Audits and Energy Management Systems* (Študija o energetski učinkovitosti v podjetjih: energetski pregledi in sistemi upravljanja z energijo). *Library of typical energy audit recommendations, costs and savings* (Zbirka tipičnih priporočil, stroškov in prihrankov v okviru energetskih pregledov). Študija, ki jo je pripravil DNV GL. Oxon.

V Prilogi VI so opisana minimalna merila za energetske preglede. Ta merila morajo izpolnjevati tudi energetski pregledi, ki so del sistema upravljanja z energijo ali sistema okoljskega upravljanja.

6.4 **Dopustnost izvedencev**

Da bi zagotovili visokokakovostne energetske preglede, bi morali imeti energetski pregledovalci potrebne kvalifikacije. V javni register bi morali biti vključeni samo usposobljeni in/ali akreditirani energetski pregledovalci.

Sistem certificiranja in/ali akreditacije bi moral vključevati vsaj naslednja merila ([18]):

— izobraževanje energetskih pregledovalcev: večina držav članic zahteva, da imajo energetski pregledovalci diplomo prve stopnje ali magisterij iz ustreznih tehničnih predmetov (npr. inženirstvo, arhitektura). V nekaterih državah članicah lahko zadostuje srednješolska izobrazba, vendar mora biti podprta z daljšimi ali obsežnejšimi delovnimi izkušnjami;

— izkušnje na strokovnem področju: certificiranje oz. akreditacija bi morala biti omejena na dejanske delovne izkušnje na ustreznih področjih (kot so stavbe, procesi, mobilnost). Glede na stopnjo izobrazbe bi bilo treba zahtevati minimalno število let ustreznih izkušenj, običajno od dveh do petih let. Kot dokaz se lahko predložijo referenčni projekti (energetski pregledi ali podobne dejavnosti);

— usposabljanje na strokovnih področjih: države članice bi morale zagotoviti uradno odobrene programe usposabljanja, ki jih pripravi pristojni nacionalni organ. Usposabljanje bo potrebno za razširitev področij certificiranja oz. akreditacije in morda za ponovno certificiranje ali ponovno akreditacijo (npr. vsaka tri leta);

— preverjanje znanja: v nekaterih državah članicah je običajno, da energetski pregledovalci opravijo izpit;

— registracija, certificiranje in/ali akreditacija energetskih pregledovalcev: samo registrirani, certificirani in/ali akreditirani energetski pregledovalci bi morali imeti možnost izvajanja energetskih pregledov v skladu s členom 11.

7. **PRIMERI UPORABE OBVEZNOSTI IZ ODSTAVKOV 1 IN 2 ČLENA 11**

V nadaljevanju je navedenih nekaj primerov za ponazoritev, kako bi se lahko zahteve iz člena 11(1) in (2) uporabljale v primerih, ko povprečna letna poraba energije podjetja v preteklih treh letih znaša okoli praga 10 TJ ali 85 TJ:

— triletna povprečna poraba energije v letu n ([19]) je > 10 TJ, vendar še vedno < 85 TJ in presega 85 TJ v letu n + 1: podjetje mora izvesti energetski pregled najpozneje do leta n + 1 (razen če je na voljo energetski pregled, ki je star manj kot štiri leta) in imeti vzpostavljene sisteme upravljanja z energijo najpozneje do leta n + 3;

— triletna povprečna poraba energije v letu n je > 85 TJ: podjetje bi moralo do leta n + 2 vzpostaviti sistem upravljanja z energijo. Če pa je triletna povprečna poraba energije v letu n + 1 nižja od 85 TJ, se od leta n + 1 uporablja samo obveznost energetskega pregleda, kar pomeni, da je treba energetski pregled opraviti najpozneje do leta n + 2 (razen če je na voljo energetski pregled, ki je star manj kot štiri leta). Leta n + 2 pa podjetju ni več treba imeti vzpostavljenega sistema upravljanja z energijo;

— triletna poraba energije presega prag 10 TJ samo v letu n: podjetje bi moralo izvesti energetski pregled najpozneje do leta n + 1 (razen če je na voljo energetski pregled, ki je star manj kot štiri leta), ne glede na triletno porabo energije v letu n + 1;

([18]) Skupno raziskovalno središče, 2015: *Survey of energy audits and energy management systems in the Member States* (Raziskava o energetskih pregledih in sistemih upravljanja z energijo v državah članicah). *Preparation of the transposition of the Energy Efficiency Directive in Member States* (Priprava na prenos direktive o energetski učinkovitosti v državah članicah). Poročilo Skupnega raziskovalnega središča v okviru programa Znanost za politiko.

([19]) Leto n se nanaša na katero koli leto po prenosu direktive.

— triletna poraba energije je bila vedno nekoliko višja od 10 TJ, vendar je v letu n nižja od 10 TJ: za podjetje v letu n obveznost ne velja. Če je triletna povprečna poraba energije v letu n + 1 višja od praga 10 TJ, za podjetje veljajo vse zahteve iz člena 11(2). Energetski pregled je treba izvesti najpozneje v letu n + 2 (razen če je na voljo energetski pregled, ki je star manj kot štiri leta).

Zlasti je za podjetja, pri katerih se obveznost lahko spremeni iz ene v drugo, priporočljivo, da v okviru sistema upravljanja z energijo izvedejo energetski pregled namesto preprostega skrajšanega energetskega pregleda, saj ta ne bi izpolnil zahtev energetskega pregleda.

Kot je razvidno iz nekaterih zgornjih primerov, obstaja poleg tega zaradi rokov, pojasnjenih v oddelkih 4.2 in 5.2, močna spodbuda za podjetja, ki so v danem letu presegla prag, da čim prej izvedejo ukrepe za varčevanje z energijo, da bi v enem letu njihova poraba upadla pod prag.

8. SPODBUJANJE VISOKOKAKOVOSTNIH ENERGETSKIH PREGLEDOV ZA VSE KONČNE ODJEMALCE

Kar zadeva spodbujanje energetskih pregledov pri končnih odjemalcih, je v Direktivi (EU) 2023/1791 poudarjeno, da bi bilo treba pri opredelitvi minimalnih meril za energetske preglede upoštevati ustrezne evropske ali mednarodne standarde. Poleg tega Direktiva (EU) 2023/1791 navaja, da je treba zagotoviti upoštevanje časovnic za izvedbo energetskih pregledov iz odstavka 2 člena 11 in pravilno uporabo minimalnih meril iz Priloge VI. Direktiva (EU) 2023/1791 od držav članic zahteva tudi, da za to vlogo imenujejo „pristojni organ ali telo“.

Imenovani organ ali telo bi lahko imelo pomembno vlogo pri zagotavljanju visoke kakovosti energetskih pregledov. Lahko bi bilo odgovorno za razvoj in izvajanje sistema zagotavljanja kakovosti ter izvajanje potrebnih pregledov kakovosti, vključno z naključnim vzorčenjem. Imenovani organ bi bil lahko odgovoren za certificiranje in/ali akreditacijo energetskih pregledovalcev ter nadzor programov usposabljanja. Poleg tega bi lahko izvedel zbiranje podatkov in analizo energetskih pregledov, s čimer bi zagotovil zbirna poročila in merila uspešnosti. Skupaj z združenji za energetske storitve bi se lahko začeli izvajati promocijski programi za podjetja, za katera velja katera koli obveznost iz Direktive (EU) 2023/1791 (npr. MSP, javni organi itd.).

8.1 Preverjanje kakovosti energetskih pregledov, ki ga izvajajo države članice

Države članice bi morale vzpostaviti sisteme za zagotavljanje in preverjanje kakovosti energetskih pregledov. Ti sistemi bi morali temeljiti na primerih dobre prakse iz držav članic, ki so izvedle direktivo o energetski učinkovitosti iz leta 2018 ([20]). Takšen sistem lahko vključuje pripravo:

— podrobnih smernic za izvajanje pregledov,

— predloge za energetske preglede, da bi se olajšal in standardiziral postopek poročanja ter s tem izboljšala kakovost.

Poleg tega se lahko za enostaven dostop do vseh energetskih pregledov ali vsaj njihovih povzetkov vzpostavijo nacionalne podatkovne zbirke za spremljanje izvajanja in omogočanje uradnih preverjanj popolnosti in sestave povzetkov energetskih pregledov. Če je mogoče, bi bilo treba glavne podatke energetskega pregleda zbrati v strojno berljivi obliki, da se omogoči odkrivanje morebitnih napak in preveri verjetnost podatkov (npr. na podlagi primerjalne analize ukrepov za varčevanje z energijo ([21])). V zvezi s tem bi morale biti države članice zlasti pozorne na olajšanje postopka predložitve informacij in podatkov (npr. z vzpostavitvijo dežurnih telefonskih številk ali služb za pomoč uporabnikom, zagotavljanjem razdelka z odgovori na pogosto zastavljena vprašanja itd.).

([20]) Glej *Guidance for national authorities on overcoming challenges in the implementation of Article 8 EED* (Smernice za nacionalne organe o premagovanju izzivov pri izvajanju člena 8 direktive o energetski učinkovitosti). 2021. https://doi.org/10.24406/publica-304, pripravljeno v okviru projekta programa Obzorje 2020 DEESME za izvajanje člena 8 predhodne direktive o energetski učinkovitosti. Številna priporočila so še vedno pomembna za izvajanje člena 11 te direktive.

([21]) Podatkovna zbirka DEEP (https://deep.ec.europa.eu) skupine finančnih institucij za energijsko učinkovitost je možen vir za primerjalno analizo podatkov pri projektih energetske učinkovitosti.

Poleg osnovnih preverjanj veljavnosti vseh zbranih poročil o energetskih pregledih se bodo na manjšem vzorcu naključno izvajala poglobljena preverjanja kakovosti. Če so na voljo celotna poročila o energetskih pregledih, bi lahko nacionalni organ to zbirko podatkov uporabil za podrobno oceno (naključnih) vzorcev energetskih pregledov. Če so bili predloženi samo povzetki, je treba na zahtevo predložiti celotna poročila o energetskih pregledih. Število poglobljenih preverjanj kakovosti se razlikuje in lahko znaša od 1 % do 5 % vseh podjetij, za katera veljajo obveznosti.

8.2 **Stroškovna učinkovitost energetskih pregledov**

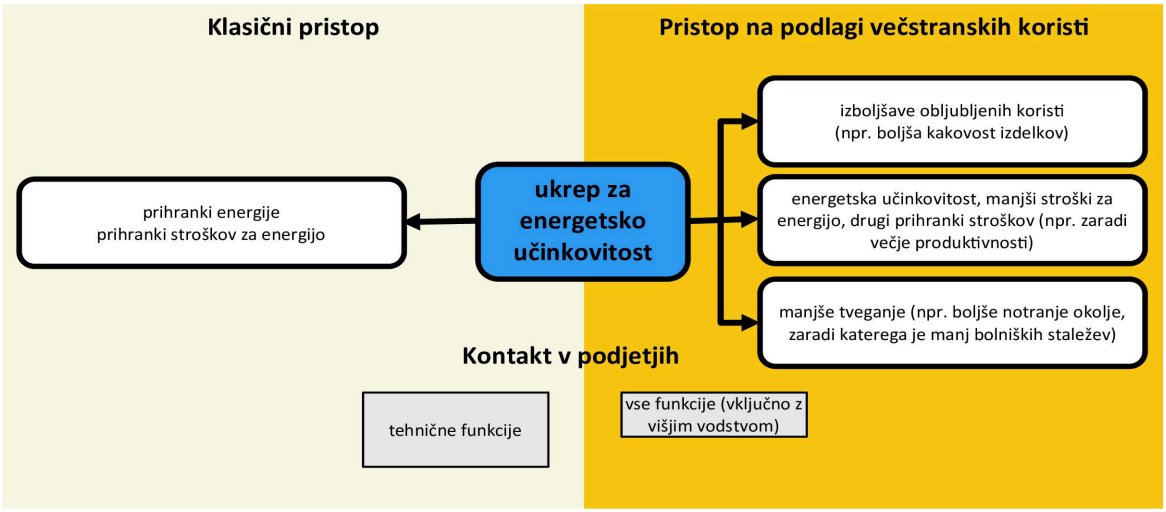
Ni stroge opredelitve stroškovne učinkovitosti energetskih pregledov. Lahko pa se oceni na podlagi amortizacijske dobe (v letih), ki je razmerje med stroški za izvedbo energetskega pregleda in letnimi neto prihranki stroškov (izraženimi v neto sedanji vrednosti) zaradi ukrepov za energetsko učinkovitost, ki so bili opredeljeni v energetskem pregledu in jih podjetje izvaja. Pri neto prihrankih stroškov se upoštevajo bruto letni prihranki stroškov (povezani z manjšo porabo energije) in naložbe, potrebne za izboljšanje energetske učinkovitosti.

V nedavni študiji ([22]) je bila ocenjena stroškovna učinkovitost energetskih pregledov in izražena kot amortizacijska doba za več tipičnih podjetij. Na splošno amortizacijska doba energetskih pregledov traja 3,1 leta ali manj, odvisno od zadevnega podjetja; pri podjetjih, pri katerih je poraba energije večja od 10 TJ, je amortizacijska doba krajša od 1,16 leta.

Pri izračunu stroškovne učinkovitosti se lahko upoštevajo tudi notranji stroški (npr. osebni stroški osebja, vključenega v podporo energetskemu pregledu ali izvajanje ukrepov za energetsko učinkovitost) in prihranki stroškov, povezani z neenergetskimi koristmi.

8.3 **Večstranske koristi**

Eden od razlogov, da podjetja (in zlasti MSP) ne vlagajo več sredstev v energetsko učinkovitost, je, da se predlogi projektov običajno osredotočajo le na prihranke energije (glej klasični pristop na sliki 4), kar ni glavna dejavnost večine podjetij. Vendar s količinsko opredelitvijo vseh koristi boljše energetske učinkovitosti in obveščanjem o njih (glej pristop na podlagi večstranskih koristi na sliki 4), vključno z boljšo kakovostjo izdelkov, večjo produktivnostjo, boljšim notranjim okoljem itd., predlogi projektov postanejo konkurenčnejši in privlačnejši za podjetja ([23]).

Slika 4

Klasični pristop v primerjavi s pristopom na podlagi večstranskih koristi k spodbujanju naložb v ukrepe za energetsko učinkovitost (na podlagi www.mbenefits.eu)

([22]) Evropska komisija, Generalni direktorat za energijo, Groen, W., Egenhofer, C., Musmeci, R. et al.: *Technical assistance on assessing the effectiveness of the implementation of the definition of small and medium-sized enterprises for the purposes of Article 8(4) of the Energy Efficiency Directive – Final report* (Tehnična pomoč pri ocenjevanju učinkovitosti izvajanja opredelitve malih in srednjih podjetij za namene člena 8(4) direktive o energetski učinkovitosti – končno poročilo), Urad za publikacije, 2021, https://data.europa.eu/doi/10.2833/051248.

([23]) Nekateri projekti programa Obzorje 2020 zagotavljajo ustrezno gradivo (npr. osnovne informacije, smernice, Excelove preglednice itd.) v podporo nacionalnim organom in podjetjem pri vključevanju, količinski opredelitvi in spodbujanju večstranskih koristi energetske učinkovitosti, in sicer: M-Benefits (https://www.mbenefits.eu/), DEESME (https://www.deesme.eu/) in ICCEE (https://iccee.eu/).

8.4 **Omrežja za energetsko učinkovitost**

Omrežje za energetsko učinkovitost je preizkušen koncept za spodbujanje izvajanja ukrepov za energetsko učinkovitost v podjetjih. Opredeliti ga je mogoče kot strukturirano, moderirano in časovno omejeno (običajno na dve do štiri leta) izmenjavo znanja in izkušenj med podjetji, da bi se olajšalo izvajanje ukrepov za energetsko učinkovitost. Prvi korak je običajno opredelitev možnih prihrankov energije v podjetjih, ki so del omrežja za energetsko učinkovitost, na podlagi energetskega pregleda. Priporočeni ukrepi za energetsko učinkovitost se uporabljajo za določitev posameznih, nezavezujočih ciljev varčevanja z energijo. Običajno je tudi za celotno omrežje kot skupino določen skupni cilj varčevanja z energijo. Nato se notranji in zunanji strokovnjaki za energijo redno srečujejo, da bi razpravljali o energetski učinkovitosti in možnih ukrepih, ter po potrebi vključijo zunanje strokovnjake s posebnimi strokovnimi področji. To udeležencem omrežja za energetsko učinkovitost omogoča dostop do znanja, dobrih praks in izkušenj iz prve roke. Poleg tega ta pristop udeležencem pomaga upravičiti potrebne naložbe v svojem podjetju in povečati stopnjo izvajanja ukrepov za energetsko učinkovitost. Koncept in učinek omrežij za energetsko učinkovitost sta dokumentirana v literaturi in več poročilih ([24]).

9. **IZVZETJE IZ OBVEZNOSTI ZARADI IZVAJANJA POGODBE O ZAGOTAVLJANJU PRIHRANKA ENERGIJE**

V skladu s členom 11(10) bi morala biti podjetja izvzeta iz zahtev iz odstavkov 1 in 2, če izvajajo pogodbo o zagotavljanju prihranka energije, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

— pogodba o zagotavljanju prihranka energije zajema potrebne elemente sistema upravljanja z energijo,

— pogodba o zagotavljanju prihranka energije izpolnjuje zahteve iz Priloge XV k direktivi o energetski učinkovitosti ([25]).

Na splošno je treba za veljavnost tega izvzetja uporabiti načelo primerljivega učinka. To pomeni, da bi morala pogodba o zagotavljanju prihranka energije zajemati celotno podjetje, vključno z vsemi njegovimi lokacijami ter vsemi sistemi in procesi, ki porabljajo energijo; ti bi morali biti zajeti v sistemu upravljanja z energijo, ki je skladen z zahtevami iz direktive o energetski učinkovitosti. V praksi si takega primera skorajda ni mogoče predstavljati, saj imajo pogodbe o zagotavljanju prihranka energije jasno opredeljene meje sistema in običajno zajemajo le določene lokacije ali energetske sisteme.

Kljub temu lahko uporaba pogodb za zagotavljanje prihranka energije olajša uvedbo sistema upravljanja z energijo v podjetju. Tisti deli podjetja, ki so s pogodbo o zagotavljanju prihranka energije že izboljšali svojo porabo energije, se lahko izključijo iz dejavnosti, ki jih zahteva sistem upravljanja z energijo. Če na primer obstaja pogodba za zagotavljanje prihranka energije, ki optimizira razsvetljavo proizvodnih hal, tega področja ni več treba obravnavati v sistemu upravljanja z energijo. Zagotoviti je treba le, da se informacije, ki se zahtevajo in so koristne za sistem upravljanja z energijo, zagotovijo v okviru projekta pogodbe o zagotavljanju prihranka energije za notranji postopek poročanja.

10. **IZVZETJE IZ OBVEZNOSTI ZARADI IZVAJANJA SISTEMA OKOLJSKEGA UPRAVLJANJA**

Člen 11(11) dovoljuje izvzetja iz zahtev iz člena 11(1) in (2) za podjetja, ki izvajajo „sistem okoljskega upravljanja, ki ga je potrdil neodvisni organ v skladu z veljavnimi evropskimi ali mednarodnimi standardi“, če „vključuje energetski pregled na podlagi minimalnih meril iz Priloge VI“.

([24]) Na primer:
Carlén, A. et al., 2016: *Energy efficiency networks for small and medium sized enterprises: boosting the energy efficiency potential by joining forces* (Omrežja za energetsko učinkovitost za mala in srednja podjetja: krepitev potenciala energetske učinkovitosti s povezovanjem moči). V *ECEEE Industry Summer Study*, 2016. Evropski svet za energetsko učinkovito gospodarstvo (ECEEE).
Mednarodno partnerstvo za sodelovanje na področju energetske učinkovitosti (IPEEC), 2015. *Energy Efficiency Networks – An effective policy to stimulate energy efficiency* (Omrežja za energetsko učinkovitost – učinkovita politika za spodbujanje energetske učinkovitosti). Pariz: OECD/IPEEC.
Poleg tega je obsežna dokumentacija (v nemščini) na voljo na spletnem mestu pobude za omrežja za energetsko učinkovitost – https://www.effizienznetzwerke.org/.

([25]) Podrobne informacije o opredelitvi pogodbenega zagotavljanja prihranka energije so vključene v smernice o členu 29.

V okviru člena 11(11) se izvzetje iz obveznosti izvedbe sistema upravljanja z energijo (ali energetskega pregleda) za podjetja s porabo, ki presega 85 TJ (ali 10 TJ), izrecno nanaša na formalizirane sisteme okoljskega upravljanja, ki so skladni z ustreznimi evropskimi in mednarodnimi standardi, kot sta ISO 14000 (sistemi okoljskega upravljanja) in sistem za okoljsko ravnanje in presojo (EMAS).

To izvzetje se uporablja le, če zadevni sistem okoljskega upravljanja vključuje energetski pregled na podlagi minimalnih meril iz Priloge VI (glej 6.3). Preveriti je treba status potrditve (ali po potrebi samopotrditve) sistema upravljanja in certifikacijskega organa, da se zagotovi, da izvajanje sistema upravljanja izpolnjuje zahteve iz Priloge VI. Nacionalnim organom bi bilo treba predložiti dokaze, da energetski pregled izpolnjuje zahteve iz Priloge VI in posebne zahteve države članice.

Sistem okoljskega upravljanja temelji na ciklu planiranja, izvedbe, preverjanja in ukrepanja. Če ima podjetje vzpostavljen sistem okoljskega upravljanja, ki vključuje energetski pregled v skladu s Prilogo VI, izvaja nenehno izboljševanje, da bi povečalo svojo energetsko učinkovitost, in šteje se, da izpolnjuje zahteve iz člena 11(1) ali (2). Podjetje je zato izvzeto iz zahtev navedenega člena.

11. **ZAHTEVE GLEDE POROČANJA**

11.1 **Posodobitev celovitih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov**

V skladu s členom 14(2) Uredbe (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta ([26]) morajo države članice do 30. junija 2024 in nato do 1. januarja 2034, potem pa vsakih deset let predložiti svoje posodobljene zadnje priglašene celovite nacionalne energetske in podnebne načrte. V skladu s členom 14(1) morajo države članice predložiti osnutek posodobljenega nacionalnega energetskega in podnebnega načrta vsakokrat eno leto pred rokom za predložitev iz člena 14(2).

V skladu s Prilogo I k Uredbi (EU) 2018/1999 bi morale države članice pri razsežnosti energetske učinkovitosti med drugim vključiti ukrepe za spodbujanje energetskih pregledov in sistemov upravljanja z energijo v skladu s členom 11 Direktive (EU) 2023/1791 (ki nadomešča člen 8 Direktive 2012/27/EU).

11.2 **Poročanje o napredku**

Države članice morajo v skladu s členom 17 Uredbe (EU) 2018/1999 predložiti svoja nacionalna energetska in podnebna poročila o napredku, ki zajemajo vseh pet razsežnosti energetske unije, med katere spada tudi energetska učinkovitost.

V skladu z delom 2 Priloge IX k Uredbi (EU) 2018/1999 morajo države članice poročati o številu energetskih pregledov, opravljenih v letih X – 3 in X – 2, o skupnem ocenjenem številu podjetij na njihovem ozemlju, za katera se uporablja člen 11(2) Direktive (EU) 2023/1791 (ki nadomešča člen 8(4) Direktive 2012/27/EU), ter o številu energetskih pregledov, opravljenih v navedenih podjetjih v letih X – 3 in X – 2.

Prva nacionalna energetska in podnebna poročila o napredku so morala biti predložena do 15. marca 2023, nato pa jih morajo države članice predložiti vsaki dve leti.

([26]) Uredba (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov, spremembi uredb (ES) št. 663/2009 in (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU in 2013/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 2009/119/ES in (EU) 2015/652 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 525/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 328, 21.12.2018, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1999/oj).